

8. SAUL AZ ELSŐ KIRÁLY

(1Sám 8,1–10,8)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

Egyháztörténet, tankönyv és tanári kézikönyv, RPI 1999.

JAGERSMA, H., Izráel története az ószövetségi korban, Budapest 1991.

Jubileumi Kommentár, Budapest

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.

KÁLVIN, J., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest, 1986.)

Isten a király

Isten népének az államformája alapvetően a teokrácia, azaz Isten uralma. Ebben az országban Isten a király. Erről tanúskodik a Szentírás:

„Az Úr uralkodik örökkön örökké.” (2Móz 18,18)

„Emeljétek föl fejeteiket, ti, kapuk, emelkedjétek föl, ti, ősi ajtók, hogy bemehessen a dicső király! Ki az a dicső király? Az erős és hatalmas Úr, az Úr, aki hatalmas a harcban. (Zsolt 24,7–8)

„...a Királyt, a Seregek Urát látták szemeim!” (Ézs 6,5)

Isten királyként gondoskodik népéről (Zsolt 145,1kk.). Isten a király, ezért népe engedelmeséggel tartozik neki. A néppé formálódás előtt is egyértelmű volt ez a törzsek, a családok számára. Ábrahám engedelmesen indult el Isten szavára. (1Móz 12,1.4.) A családfő a család életét Isten vezetése szerint irányította. A családi törvények alapja az Isten hatalmának elismerése volt. Később, amikor nagyobb közösséggé formálódtak, akkor a vének tanácsa lett a közösség irányítója. Mózes a vénekkel beszélt (2Móz 3,16), amikor a nép sorsáról kellett dönteni. A kánaáni honfoglalás után Isten maga választott bírakat a vezetésre, hogy egy adott szükséghelyzetben a nép élére álljanak.

De a letelepült nép a környező országokhoz hasonlóan vezetőül (látható, emberi) királyt kívánt magának. Egy olyan királyt, aki egyaránt bíró és hadvezért (1Sám 8,20), aki az igazság és a hatalom letéteményese. Sámuel próféta rosszalta ezt, és előrevetítette, hogy ez önkényre ad lehetőséget (1Sám 8,11–16). A környező királyságokban a királyt istenként tisztelték, aminek nincs helye Isten népe életében. Ez a teokrácia elvét veszélyeztető kívánság volt. „Mert nem téged vetettek el, hanem engem vetettek el, hogy ne én legyek a királyuk.” (1Sám 8,7) Sámuel úgy megfogalmazott, hogy hálátlan megvetése ez annak az Istennek, Aki megszabadította népét (1Sám 10,19). Ahogyan a bírakat is Isten választotta ki, és hívta el, úgy a királyokat is (1Sám 9,16). A kiválasztás pecsétje a felkenetés volt. Ez volt Isten akaratának jele. (1Sám 10,1)

„Saul királysága (kb. Kr. e. 1025–1011/1010)

A kapcsolat Sámuel és Saul között

Isten szavának engedelmeskedve keresett Sámuel királyt a népnek. Végig hangsúlyos a történetekben, hogy Isten választotta ki Sault, nem pedig a nép döntött. Saul első győzelme után (az ammóniak ellen) Sámuel letette a bírói tisztét és búcsúbeszédet mondott. Prófétaként azonban továbbra is imádkozott a népért (1Sám12), és folyamatosan jelen volt Saul király

életében. Az engedetlené vált Saulnak hirdette Isten ítéletét. Isten parancsára Dávidot titokban királlyá kente, és oltalmat adott neki, amikor Saul elől menekült. Ezzel a későbbi cselekvő és az aktuális bűnök ellen tiltakozó próféták előképének is tekinthető.

Saul királlyá választása és személye (1Sám 10)

Az első **király megválasztásában** Sámuel 1. könyve rámutat arra, hogy Isten munkálkodott a királyság érdekében is. Saul apja, a Benjámin törzséből származó Kis elveszett szamarainak keresésére indulva találkozott Sámuellel, a „látóval”. Isten szavára, találkozásuk alkalmával Sámuel titokban felkente Sault királlyá. Majd Sámuel Micpában „országgyűlést” hívott össze, melynek témája a királyválasztás volt. Sorsolással választottak királyt, ahol Saulra esett a választás (1Sám 9–10.). Ezt követően Saul nagy népszerűséget szerzett, amikor vezetésével legyőzték a tízszeres fölényben lévő ammóniakat, ezzel megerősítették királyságát Gilgálban (1Sám 11).

Saul ellentmondásos személyiségnek tűnik a Szentírás alapján. Bár Isten választotta, és sok sikert ért el, de elég sok szó esik az Isten ellen fordulásairól is. Pl. meglátogatott egy halottidézőt, önfejtő volt, nem hallgatott Isten szavára, el akarta pusztítani Dávidot, féltékeny volt fiának (Jónáthán) sikereire, féltékeny volt Dávidra, stb. Az 1Sám16-ban olvashatunk arról is, hogy depressziós hajlamú ember lehetett. Dávid az egyik leírás szerint így került a királyi udvarba, ahol zenéjével lenyugtatta az ingerült királyt.

Saul végig Gibeában maradt, nem épített ki magának királyi rezidenciát. Nem olvasunk arról sem, hogy a harcokon kívül igazán uralkodáshoz hasonló tevékenységet folytatott volna, közigazgatási rendszer kialakításáról sincs szó. A szó igazi értelmében nem is király volt, hanem hadvezér. Éppen ezért a klasszikus királyság korát utódjához, Dávidhoz köthetjük. Érdemei között említhető az ammóniak legyőzése (1Sám 11), a filiszteusok visszaszorítása (1Sám 14), az amálekíták fölött aratott győzelme (1Sám 15).

Saul Isten ellen fordulása

Saul és fia, Jónátán, számos győzelmet arattak a filiszteusok fölött. De Saul sorra követte el a hibákat. Egyik alkalommal Sámuel helyett bemutatta az áldozatot, amit nem tehetett volna meg, mivel nem volt pap. Majd Isten utasítása ellenére megengedte népének a zsákmányszerzést (rablást), és megkímélte az amálekítákat. Az Istennek való engedetlenség büntetése az lett, hogy az Úr elfordult tőle, nem tekintette többé királynak. Sámuel végleg megszakította vele kapcsolatát. Saját maga okozta a halálát is. Egy filiszteusok elleni küzdelemben vereséget szenvedtek, ahol Saul fiai meghaltak. Ez után ő is a saját kardjába dőlt, hogy elmeneküljön a fogság elől (1Sám 31,4).¹

Saul életén keresztül Isten arra figyelmeztet minket, hogy a kiválasztottság nem elég, hanem mindvégig hűségesnek kell maradni Istenhez. Attól függően végezzük a szolgálatunkat jól vagy rosszul, hogy az Isten útján járunk-e, megmaradunk-e a tanítása mellett. Isten szavára kitartóan, élethosszig kell figyelni. Akkor lesz az életünknek gyümölcse, ha az gondozzuk (Péld 27,18) Gondold végig a végig! Saulnak Isten prófétája, Sámuel segítője volt az úton, azonban ezt a

---

¹ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015. 70–72. o.

segítséget nem vette mindig igénybe. Isten ad ma is segítőt a hívó emberek mellé, aki a Szentlélek.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A korábbi leckében a gyülekezet körében felvetett problémakört ebben a leckében a mindennapokban vizsgáljuk meg.

A negyedikes gyermek az eriksoni modell szerint a harmadik fázis vége felé tart. Még működhet benne a teljesítményre való vágy, a bizonyítás, de lehet, hogy már inkább az identitáskeresés határozza meg.

A gyermek feladathoz való viszonyát egyrészt meghatározhatja, hogy a korábbi években mennyiben a kezdeményezőkézség, vagy mennyiben a kisebbség győzött benne. Másrészt a szocializációs közeg, hogy mennyiben tudták jól feladatvégzésre motiválni. A gyermekben az elvégzett feladat örömet szerez. Ha a környezete minden életkorban a megfelelő nehézségű és időtartamú munkával látta el, akkor valószínűleg egészséges attitűddel áll neki saját feladatainak. Ha túl nehéz feladatokat kapott, akkor a kudarc erősödhetett meg benne. Ha nem mertek feladatot bízni rá, akkor a kisebbség. Ugyancsak szocializáció függvénye, hogy milyen a munkához való viszonya. Örömmel, kötelességtudóan, kelletlenül, másokra mutogatva, vagy éppen féltékenykedve végzi-e a feladatot? Tud-e segítséget kérni, hallgat-e az útmutatásra, a tanácsra, segítségre?

Ebben a leckében Saul történetén keresztül a csoportunk feladathoz való viszonyát ismerve segíthetünk egy pozitív attitűdbeli elmozdulást, illetve a lelkes munkavégzés és abban a vezetőkhöz való viszony megerősítését.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel elmondani azt, hogy kicsoda Saul, ill. a királlyá kenésének történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján.	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásokban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan elmondani azt, hogy kicsoda Saul, illetve királlyá kenésének a történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. ○ Tudja jellemezni Saul személyiségét. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét és tanulja meg: Példabeszédek könyve 27,18.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Feladatvégzés Isten szerint.

Kognitív cél: Saul történetén keresztül annak a felismertetése, hogy a szolgálatunkat lehet jól és rosszul végezni attól függően, hogy Istennel járunk, vagy nem járunk Istennel.

Affektív cél: Az Isten szerinti feladatvégzés akadályainak és lehetőségeinek (kételyek, bizonytalanságok) a feltérképezése.

Pragmatikus cél: Bátorítás az Isten szerinti feladatvégzésre.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Én és a gyülekezeti szolgálatok? – korábbi feladat felelevenítése Térjünk vissza a MFGY 8. lecke 2/c. (27. o.); MFEI 8. lecke 2/c. (30. o.) pontjára. Sikerült-e azóta valamilyen gyülekezeti szolgálatot felajánlania a tanulóknak?</p> <p>Én és a feladatok – beszélgetés a TK illusztrációja és a Feladattár 1. kérdései alapján</p> <p>Átvezetés: Izráel nem elégedett meg Istennel, a mennyei királlyal, földi királyt kívánt. A mai történet Saulról szól, és arról, hogyan végezte a királysággal járó feladatait.</p>	<p>MFGY 8. lecke 2/c. (27. o.); MFEI 8. lecke 2/c. (30. o.)</p> <p>TK 9. lecke Feladattár 1. (23. o.)</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Saul az első király – Történetmondás A történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izráel királyt kíván • Sámuel felkeni Sault • Saul győztes csatái • Saul engedetlenségei: Sámuel helyett bemutatja az áldozatot, zsákmányok szétesztása • Dávidot küldi segítségül Isten • Saul féltékenysége • Halottidézőnél • Öngyilkosság a vesztes csatában <p>Beszélgetés a történet képei és a történetmondás alapján!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen jó tulajdonságai, adottságai voltak Saulnak? • Milyen erősségei voltak királtságának? • Milyen gyengeségeket, hibákat fedezel fel a viselkedésében? • Milyen rossz döntéseket fedezel fel az életében? 	<p>TK 9. lecke (22. o.)</p> <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Osszuk két részre az osztályt! Az egyik fele írja fel Saul értékeit, jótetteit! A másik csoport írja fel hibáit, gyengeségeit, rossz döntéseit!</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 9. lecke 1. (28. o.) MFEI 9. lecke 1. (35. o.)</p> <p>MFGY 9. lecke 3. (30. o.) MFEI 9. lecke 3. (37. o.)</p>

	<p>A tanulók feladathoz való viszonyának feltérképezése, a történet tanulásának elmélyítése a tankönyvben és a munkafüzetben való munkáltatással.</p> <p>Olvassuk el közösen a Tudod-e anyagát, vagy foglaljuk össze a történet tanulságaként!</p> <p>Egyéni munkában végezzék el a munkafüzet 2. feladatát!</p> <p>Dolgozzuk fel az aranymondást a Feladattár 2. kérdése alapján!</p>	<p>TK 9. lecke Tudod-? (23. o.)</p> <p>MFGY 9. lecke 2. (29. o.)</p> <p>MFEI 9. lecke 2. (36. o.)</p> <p>TK 9. lecke Feladattár 2. (23. o.)</p>
Aranymondások	<p>„Aki a fügefát gondozza, az eszi a gyümölcsét.” (Péld 27,18)</p> <p>Gyűjtsünk közmondásokat, szólásokat, amelyek hasonló üzenetet hordoznak, mint az aranymondás!</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat:</p> <p>MFGY 9. lecke 4. (30. o.)</p> <p>MFEI 9. lecke 4. (37. o.)</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>12. Isten élő Lelke, jöjj (TK 82. o.)</p> <p>JJ: 9. Mind jó, amit Isten tész</p>	
Házi feladat	Válogassunk az órán nem kitöltött munkafüzeti feladatokból!	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 22-23. oldal

A képen látható:

- Rajz: Sámuel felkeni Sault jelenete, Saul képe, Saul és a zsákmány rajza
- Rajzok: kuka, kislány ábrázolása más-más arckifejezésekkel, furulya, terített asztal részlete, mosogatógép, könyv, macskatál

A szöveg:

- Olvasmány: Saul, az első király története

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Kiket látsz az első rajzon? (Már láttad a tankönyved 19. oldalán.) Mi történik a képen?
- Miért volt erre a szertartásra szükség?
- Kit ábrázol a második kép? Milyennek találsz? Mit olvasol le a képről?

- Milyen embert mutat be a harmadik rajz? Mit látsz a háttérben? Honnan kerülhetek oda?
  - Milyen munkaeszközöket látsz a képen? Neked melyikkel volt már feladatod? Milyen érzéssel végeztél el ezt a feladatot? Miért?
  - Mi a kedvenc otthoni feladatod, amit nagyon szívesen végzel?
  - Milyen feladatai vannak a családotod többi tagjának? Melyiket végzik nagyon jó kedvvel?
  - Nézd meg a kislány arcát! Milyen érzéseket fejez ki? Miért? Ő vajon melyik háztartási munkát végzi kellenlenül? Melyiket végezheti örömmel? Találd ki!

A szöveg:

- Mi történt Sámuel próféta idején? Miért zúgolódott a nép?
- Mire kérte a nép Sámuel prófétát?
- Kit választott Isten az izráéliek első királyának? Milyen volt Saul?
- Milyenné tette a sok siker Sault? Miért? Mivel lehet bizonyítani az állításodat?
- Mit tartott a legfontosabbnak Saul? Hogyan folytatódott és hogyan ért véget Saul élete? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Aki a fügefát gondozza, az eszi a gyümölcsét.”

- Láttál-e már fügefát? Háromszor is hoz gyümölcsöt, ha gondozzák! Ettél-e már fügét? Milyen ízű volt?
- Nektek otthon milyen gyümölcsfák vannak? Hogyan gondozzátok? Ki szedi le a gyümölcsöt? Ki fogyasztja el?

1. Lelkes-Muszáj-Unott egy napja. Osszuk három csoportra az osztályt! Írjunk a gyermekek hátára felváltva egy L vagy egy M vagy egy U betűt. Aki L betűt észlelt, az a Lelkes csapatba kerül, aki M betűt, az a Muszáj csapatba, aki az U betűt, az az Unott csapatba. Többféle feladatot adhatunk:

- Írjon minden csapat egy fogalmazást a névadója egy napjáról! Hogyan végezte és hogyan sült el a feladatai, hogyan érezte magát közben?
- Alakítsanak egy szoborcsoportot, ami megjeleníti a névadójukat!

2. Gyere velünk a Biblia korába. Kisebb csoportba bevihetjük a Biblia koráról szóló könyvet, amiben utána nézhetünk, hogy milyen feladatai lehettek egy Biblia korbéli 10 éves gyermeknek, milyen mesterségeket, kézművességeket, ház körüli feladatokat végzett.

3. „Azért jó...” tabló. Vigyünk be feladatokat, házimunkát, kötelességeket ábrázoló, reklámújságból kivágott képeket. Készítsünk közösen egy montázst, amin azt fogalmazza meg az osztály, miért jó ezeket a feladatokat elvégezni!

4. Ez elment vadászni, ez meglőtte, ez... Nagyobb osztályban végezhetünk 4-5 fős csoportban olyan kézművességet, aminek egy-egy lépését mindig más csoporttag végzi el, így közösen

készítenek el valamit. Ezáltal átélhetik, hogy minden csoporttag feladatvégzése és lelkesedése fontos, jelentős.

5. Királyos – mozgásos szerepjáték. (Ötlet: Kovács Boglárka)

Járj úgy, mint egy:

- Tanácstalan gyerek, akit királynak választanak
- Egy erős, bátor király, aki csatába megy lován
- Egy gondolkodó király, aki nehéz döntés előtt áll
- Csatát nyert, hazaérkező király

Ülj úgy, mint:

- Egy trónon ülő bölcs, igazságos király
- Reggeliző király, aki késsel-villával eszik
- Leveleit olvasó király

INSTRUKCIÓK A MUNKA FÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat: H I B D C G F A E

4. feladat: Megfogja a munka végét.; Nem egy nap alatt épült Buda vára.; Ég a keze alatt a munka.; A munka nemesít.; Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!; Ki mint veti ágát, úgy alussza álmát.